[2019] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 608

ਹੀਰਾਂਦਰ ਕੁਮਾਰ

ਬਨਾਮ

ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2018 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 1343)

29 ਜਨਵਰੀ, 2019

[ਡਾਕਟਰ ਧੰਨਜਯ ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ ਅਤੇ ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਉੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ, 1975:

ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 8, 12 - ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ-ਨਿਯਮ 8 (1) ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਪਰ ਪਿਛਲੀ ਭਰਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਭਰਤੀ ਵਿੱਚ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗੀ - 12 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਮਰ ਮਾਪਦੰਡ 35 ਸਾਲ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਸੀਮਾ 45 ਸਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਉੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾ (UPHJS) ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ - ਪਾਬੰਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ - ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 8 (1) ਅਤੇ 12 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ 8 ਅਤੇ 12 ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੁਆਰਾ, ਉਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਪਿਛਲੀ ਭਰਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਭਰਤੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਪਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ **ਮਲਿਕ ਮਜ਼ਹਰ ਸੁਲਤਾਨ** ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸਾਰਣੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ,

ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ **ਸੂਰਜ ਬਲੀ ਸਿੰਘ** ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 8 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ , ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ - ਸੰਜੇ ਅਗਰਵਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨਿਯਮ 12 ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। - ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਤਿਮ ਜਾਂ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਨਮਾਨੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਈਨ ਦੇ ਗਲਤ ਪਾਸੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅੰਤਿਮ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਹੈ - ਨਿਯਮ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਆਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, **ਮਲਿਕ ਮਜ਼ਹਰ ਸੁਲਤਾਨ** ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ - ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 8 ਅਤੇ 12 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ HJS ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਮੌਕੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਨ - ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਦੇਣ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਣ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਗਲਤ ਹੈ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਅਨੁਛੇਦ 142, 233 (2).

608

XXXXXX

609 ਹੀਰਾਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ - ਚੋਣ - ਉਮਰ ਸੀਮਾ / ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ - ਚੁਣੌਤੀ - ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ: ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਜਾਂ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਵਰਤਦੀ ਹੈ - ਅੰਤਿਮ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਅਧਾਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 - ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਉੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾ ਰੂਲਜ਼, 1975 ਦੇ ਨਿਯਮ 8 (1) ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਪਰ ਆਖਰੀ ਭਰਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਭਰਤੀ ਵਿੱਚ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗੀ। 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਮਰ ਮਾਪਦੰਡ 35 ਸਾਲ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਸੀਮਾ 45 ਸਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (SC ਅਤੇ ST ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟ)। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਉੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾ (UPHJS) ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਨਿਯਮ 12 ਵਿਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਉਮਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 2019 ਦੇ ਸੀਏ ਨੰਬਰ 1262 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 8 (1) ਅਤੇ 12 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਕਿਹਾ ਕਿ: 1.1 ਮਲਿਕ ਮਜ਼ਹਰ ਸੁਲਤਾਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਲਿਕ ਮਜ਼ਹਰ ਸੁਲਤਾਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਭਰਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ ਕਿ ਹਰੇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਪਣੇ ਭਰਤੀ ਨਿਯਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਲਿਕ ਮਜ਼ਹਰ ਸੁਲਤਾਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਜੱਥੇਬੰਦੀ ਲਈ ਚੋਣ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਯਮ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਉਮਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। (ਪਾਰਸ 17, 19) [619-B-C, E, F]

XXXXXX

1.2 ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਉੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ, 1975 ਦੇ ਨਿਯਮ 8 ਅਤੇ 12 ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਰਜ ਬਲੀ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 8 ਦੀ

ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਰਜ ਬਲੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਸੰਜੇ ਅਗਰਵਾਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨਿਯਮ 12 ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 20] [619-G-H]

1.3 ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਜਾਂ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਿਯਮਿਤ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਵਰਤਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਤਿਮ ਜਾਂ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਨਮਾਨੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਈਨ ਦੇ ਗਲਤ ਪਾਸੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਿਮ, ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਹੈ। ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ, ਇਹ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਅਧਾਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। [ਪੈਰਾ 21] [620-A-B]

1.4 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਵੇ ਜਿਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ 48 ਸਾਲ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਯਮ 12 ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਮਰ 35 ਸਾਲ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਹੱਦ 45 ਸਾਲ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਾਖਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ 48 ਸਾਲ) ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਉਸ ਸਾਲ ਦੇ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੰਧਤ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੱਚ

ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਨਿਯਮ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਰਲੀ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਮਰ 35 ਸਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਉਮਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ। ਨਿਯਮ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਆਮ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅੰਤਿਮ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨੀਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਲਈ ਉਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਲਦੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 27] [624-G, H; 625-A, B]

XXXXXX

611 ਹੀਰਾਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਹੋਰ

1.5 ਭੇਦਭਾਵ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਬਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਹੈ। ਉਮਰ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਨਵਰੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵੇਂ ਅੰਤਿਮ ਤਾਰੀਖਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 233 (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ 45 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਸੀਮਾ, ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, 48 ਸਾਲ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼, ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ

ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ HJS ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਲਈ ਉਮਰ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 28] [625-C-E]

1.6 ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਉੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ, ਨਿਆਂਕ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਭੇਦਭਾਵ ਜਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਨਿਯਮ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸੈੱਟ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਡਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭੇਦਭਾਵ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਡਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਿਯਮ 8 ਅਤੇ 12 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰ੍ਹੇ 29, 30] [625-F, G]

ਸੰਦੀਪ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ **2016 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 594 ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ 19 ਜੁਲਾਈ, 2018 ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਵੱਖਰਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ।**

XXXXXX

ਸੂਰਜ ਬਲੀ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ **2012 ਦੀ ਰਿੱਟ A. 20708 ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ**; ਸੰਜੇ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ **(2007) 3 UPLBEC 2558 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।**

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀ ਲਾਲ ਭੱਟ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ **(1997) 6 SCC 614: [1997] 1 Suppl. SCR 543;** ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਮਜੀ ਪ੍ਰਸਾਦ **(1990) 3 SCC 368: [1990] 2 SCR 468;** ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਸੁਧੀਰ ਕੁਮਾਰ ਜੈਸਵਾਲ **(1994) 4 SCC 212**: ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਬਚਨ ਰਾਏ **(2001) 9 SCC 356;** ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੋਜ ਪਰਿਸ਼ਦ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਅਗਰਵਾਲ **(2009) 3 SCC 35: [2008] 17 SCR 1378 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।**

ਦਿੱਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਡੀ.ਟੀ.ਸੀ. ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਾਂਗਰਸ **(1991) 1 SCC 600: [1990] 1 Suppl. SCR 142;** ਗੌਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ, **ਰਿੱਟ A. ਨੰਬਰ 13309/2018 ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ;** ਮਲਿਕ ਮਜ਼ਹਰ ਸੁਲਤਾਨ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ **(2008) 17 SCC 703 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੇਸ ਹਵਾਲਾ		
[1990] 1 Suppl.SCR 142	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 8**
(2008) 17 SCC 703	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 9**
[1997] 1 Suppl. SCR 543	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 12**
(2007) 3 UPLBEC 2558	**ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ**	**ਪੈਰਾ 12**
[1990] 2 SCR 468	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 22**
(1994) 4 SCC 212	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 22**
(2001) 9 SCC 356	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 22**

[2008] 17 SCR 1378	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 22

ਸਿਵਲ ਮੂਲ/ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2018 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 1343.

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ।

ਨਾਲ

2019 ਦਾ C.A. ਨੰਬਰ 1262, 2018 ਦਾ W.P.(C) ਨੰਬਰ 1382.

ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਧੀਰਾਂ ਵਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਵਿਵੇਕ ਸਿੰਘ, ਸਵਾਸਤਿਕ ਦਲਾਈ, ਆਭਾਸ ਕੁਮਾਰ, ਸੰਨੀ ਚੌਧਰੀ, ਪ੍ਰੀਤਿਕਾ ਦਿਵੇਦੀ।

XXXXXX

613 ਹੀਰਾਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਧੰਨਜਯ ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.

1. 2018 ਦੇ SLP (C) ਨੰਬਰ 15704 ਵਿੱਚ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।
2. ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਇਸ ਬੈਚ ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

3. ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਉੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ, 19751 ਦੇ ਨਿਯਮ 8 (1) ਅਤੇ 12 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੈ। ਨਿਯਮ 8 ਅਤੇ 12 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ: -

8. ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ - (1) ਅਦਾਲਤ, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਪਰ ਪਿਛਲੀ ਭਰਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ, ਭਰਤੀ ਸਮੇਂ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮੌਜੂਦਾ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗੀ।

(2) ਜੇ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਸਮੇਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਚੁਣੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਭਰਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭਰਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦੁਆਰਾ ਲਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਭਰਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਧਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਗਲੀ ਭਰਤੀ ਮੌਕੇ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਦੇ ਕੋਟੇ ਲਈ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਉਪ ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਭਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਕੋਟਾ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇ 25٪ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ.

12. ਉਮਰ - ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਉਮਰ 35 ਸਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲੇ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ 45 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ;

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਰਲੀ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

.....

[1]1975 ਦੇ ਨਿਯਮ

XXXXXX

4. 10 ਮਈ 2018 ਨੂੰ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਉੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾ 2 ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। ਨਿਯਮ 8 (1) ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ **ਗੌਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ**[3], ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 31 ਮਈ, 2018 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ **ਸੂਰਜ ਬਲੀ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ**[4] ("ਸੂਰਜ ਬਲੀ ਸਿੰਘ") ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਂਚ ਨੇ 8 ਮਈ 2017 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮਿਸਾਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕਿਸੇ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ 2012 ਅਤੇ 2016 ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਲਈ 2018 ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਮਰ ਸੀਮਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

5. ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, 18 ਜੂਨ 2018 ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਮੁੱਢਲੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਸੀਲਬੰਦ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

6. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਲਾਈ 2018 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਐਡਮਿਟ ਕਾਰਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਫਲ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੋਗਤਾ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਉਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਆਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਸੌਂਪੀ। ਹੱਲ ਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਤਹਿਤ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ 48 ਸਾਲ ਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ 1 ਜਨਵਰੀ, 1971 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ।

7. ਨਾਲ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ[6] ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਮੁੱਢਲੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਨਤੀਜੇ ਐਲਾਨੇ ਗਏ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਨਿਯਮ 12 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੀਰਾਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਦੇਵੀ ਦਿਆਲ ਸਿੰਗਲਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 8 (1) ਅਤੇ 12 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 8 ਅਤੇ 12 ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਹਨ।

[2] UPHJS

[3] ਰਿੱਟ A. ਨੰਬਰ 13309/2018

[4] 2012 ਦਾ ਰਿੱਟ A. 20708

[5] 2019 ਦਾ WP (C) 1343

[6] 2018 ਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (C) ਨੰਬਰ 1382 (ਦੇਵੀ ਦਿਆਲ ਸਿੰਗਲਾ ਬਨਾਮ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ ਰਾਹੀਂ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ)

XXXXXX

615 ਹੀਰਾਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਹੋਰ[ਡਾਕਟਰ ਧੰਨਜਯ ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

8. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੰਗ ਹੇਠਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

(i) ਨਿਯਮ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਗਲੀ ਭਰਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ;

(ii) ਨਿਯਮ 8 ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ UPHJS ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲਾਂ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ;

(iii) ਨਿਯਮ 12 ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਉਮਰ 35 ਸਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ 45 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ

ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜਿਸ ਸਾਲ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;

(iv) ਨਿਯਮ 8 ਅਤੇ 12 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਸਨੇ ਪਿਛਲੀ ਭਰਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;

(v) ਜਿਹੜੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇੰਟਰਰੇਗਨਮ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬੀਤਜਾਣ ਕਾਰਨ ਅਯੋਗ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਣਗੇ; ਅਤੇ

(vi) ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 16 ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ **ਦਿੱਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਡੀ.ਟੀ.ਸੀ. ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਾਂਗਰਸ** [7] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

9. ਸਪੁਰਦਗੀ ਦਾ **ਦੂਜਾ** ਅੰਗ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

(i) **ਮਲਿਕ ਮਜ਼ਹਰ ਸੁਲਤਾਨ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ** [8] ("ਮਲਿਕ ਮਜ਼ਹਰ ਸੁਲਤਾਨ") ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਕਾਡਰ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ;

.....

[7] (1991) Supp. 1 SCC 600

[8] (2008) 17 SCC 703

XXXXXX

(ii) ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸਾਰਣੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ HJS ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

(iii) ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਨਿਯਮ 8 ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ;

(iv) **ਮਲਿਕ ਮਜ਼ਹਰ ਸੁਲਤਾਨ** (Supra) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸਾਰਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ; ਅਤੇ

(v) ਉਮਰ ਮਾਪਦੰਡ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਤਿਮ ਉਸ ਸਾਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਨਿਯਮ 12 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਪਰਲੀ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

10. ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ **ਤੀਜਾ** ਅੰਗ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ 45 ਸਾਲ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 48 ਸਾਲ) ਦੀ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

11. ਦਲੀਲ ਦਾ **ਚੌਥਾ** ਅੰਗ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਭਰਤੀ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਫਾਰਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਿਤੀ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, 35 ਸਾਲ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, 45 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਲ ਦਾ ਜਨਵਰੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਭੇਦਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

12. ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰੀਤਿਕਾ ਦਿਵੇਦੀ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ:

(i) 1975 ਦੇ ਨਿਯਮ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਕੇਵਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਨਮਾਨੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;

(ii) ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਹਰ ਸਾਲ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਚੋਣ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ;

XXXXXX

(iii) ਨਿਯਮ 8 (1) ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਰਤੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਆਖਰੀ ਭਰਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 2012, 2014 ਅਤੇ 2016 ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸੌਂਪਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੋ **ਮਲਿਕ ਮਜ਼ਹਰ ਸੁਲਤਾਨ** (Supra) ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਿਯਮ 8 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ;

(iv) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਭਾਗ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂ ਪਿਛਲੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

(v) **ਮਲਿਕ ਮਜ਼ਹਰ ਸੁਲਤਾਨ** (Supra) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹਰੇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਆਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ;

(vi) **ਸੂਰਜ ਬਲੀ ਸਿੰਘ** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਿਯਮ 8 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਹੈ।

(vii) ਨਿਯਮ 12 ਵਿੱਚ ਇਹ ਲੋੜ ਵਾਜਬ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਉਮਰ ਉਸ ਸਾਲ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ 45 ਸਾਲ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ 48 ਸਾਲ) ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜਿਸ ਸਾਲ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(viii) ਅੰਤਿਮ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ **ਡਾਕਟਰ ਅਮੀ ਲਾਲ ਭੱਟ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ**[9] ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ;

(ix) ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ **ਸੰਜੇ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ** [10] ("ਸੰਜੇ ਅਗਰਵਾਲ") ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 12 ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ । ਉੱਤਰਾਖੰਡ, ਹਰਿਆਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜਾਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਪਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

13. ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਹਨ।

---

[9] (1997) 6 SCC 614

[10] (2007) 3 UPLBE 2558

XXXXXX

14. 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 6 UPHJS ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਲਈ ਕੋਟਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। 75% ਅਸਾਮੀਆਂ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨਿਆਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ (i) ਮੈਰਿਟ ਕਮ-ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਗਏ 65% ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਸੀਨੀਅਰ ਡਵੀਜ਼ਨ) ਰੈਂਕ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗਤਾ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; ਅਤੇ (ii) ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਸੀਨੀਅਰ ਡਵੀਜ਼ਨ) ਰੈਂਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 10% ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ

ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੀਮਤ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਬਾਕੀ 25% ਬਾਰ ਤੋਂ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

15. ਨਿਯਮ 8 (1) ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਭਰਤੀ ਸਮੇਂ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗੀ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਜੋ ਅਗਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਯਮ 8 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਿੱਧੇ ਭਰਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਉਸ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨਿਆਂਸੇਵਾ ਤੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦੁਆਰਾ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਭਰਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

16. ਨਿਯਮ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਮਰ ਮਾਪਦੰਡ 35 ਸਾਲ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਸੀਮਾ 45 ਸਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਸਾਲ ਦੇ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

17. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਹ **ਮਲਿਕ ਮਜ਼ਹਰ ਸੁਲਤਾਨ** (Supra) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਉੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ ਕਿ ਭਰਤੀ ਨਿਯਮ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

“5. ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਆਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜਾਂ / ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਗੇ, ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਆਖਰਕਾਰ ਇਸ ਸਹਿਮਤੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

XXXXXX

619 ਹੀਰਾਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਹੋਰ[ਡਾਕਟਰ ਧੰਨਜਯ ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

ਮਲਿਕ ਮਜ਼ਹਰ ਸੁਲਤਾਨ (Supra) ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। **ਮਲਿਕ ਮਜ਼ਹਰ ਸੁਲਤਾਨ** (Supra) ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਭਰਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ ਕਿ ਹਰੇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਪਣੇ ਭਰਤੀ ਨਿਯਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

18. ਅਸਲ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ **ਮਲਿਕ ਮਜ਼ਹਰ ਸੁਲਤਾਨ** (Supra) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਜੱਥੇਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਰਤੀ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

19. **ਮਲਿਕ ਮਜ਼ਹਰ ਸੁਲਤਾਨ** (Supra) ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਜੱਥੇਬੰਦੀ ਲਈ ਚੋਣ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਯਮ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਉਮਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

20. ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 8 ਵਿੱਚ "ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ" ਅਤੇ ਨਿਯਮ 12 ਵਿੱਚ ਉਪਰਲੀ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਅਤਿ ਅੰਤਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 8 ਅਤੇ 12 ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। **ਸੂਰਜ ਬਲੀ ਸਿੰਘ** (Supra) ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 8 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸੇ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੂਰਜ ਬਲੀ ਸਿੰਘ (Supra) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ 4 ਅਗਸਤ, 2017 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ

ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ **ਸੰਜੇ ਅਗਰਵਾਲ** (Supra) ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਨਿਯਮ 12 ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

XXXXXX

21. ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਜਾਂ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਵਰਤਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਤਿਮ ਜਾਂ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਨਮਾਨੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਈਨ ਦੇ ਗਲਤ ਪਾਸੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਿਮ, ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਹੈ। ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ, ਇਹ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਅਧਾਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

22. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ। **ਅਮੀ ਲਾਲ ਭੱਟ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ** [11] ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਮੈਡੀਕਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਿਵਸਥਿਤ ਸ਼ਾਖਾ) ਨਿਯਮ, 1962 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ। ਨਿਯਮ 11 (1) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਉਮਰ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ 35 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅੰਤਿਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

"5. .... ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ, ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅੰਤਿਮ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਣਿਤਿਕ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਕਲਪਨਾਯੋਗ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਦੇ ਗਲਤ ਪਾਸੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਅੰਤਿਮ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਤਾਰੀਖ ਇੰਨੀ ਵਿਆਪਕ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਇਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ **(i) ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਮਜੀ ਪ੍ਰਸਾਦ** [12] ("ਰਾਮਜੀ ਪ੍ਰਸਾਦ");

---

[11] (1997) 6 SCC 614

[12] (1990) 3 SCC 368

XXXXXX

(ii) **ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਸੁਧੀਰ ਕੁਮਾਰ ਜੈਸਵਾਲ** [13] ("ਸੁਧੀਰ ਕੁਮਾਰ ਜੈਸਵਾਲ"); (iii) **ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਬਚਨ ਰਾਏ**[14] ("ਸ਼ਿਵਬਚਨ ਰਾਏ"); ਅਤੇ (iv) **ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੋਜ ਪਰਿਸ਼ਦ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਅਗਰਵਾਲ** [15] ("ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਅਗਰਵਾਲ")।

23. **ਰਾਮਜੀ ਪ੍ਰਸਾਦ** (Supra) ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਨੇ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ 31 ਜਨਵਰੀ, 1988 ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ। ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੇ ਉਲਟ ਦੱਸਦਿਆਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

"8. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ 31 ਜਨਵਰੀ, 1988 ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿਰਫ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਤੱਥ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਇਸ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਥਾ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ 30 ਜੂਨ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਥਾ 'ਤੇ ਝੁਕਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਤਾਰੀਖ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ**। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਤਾਰੀਖ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕਾਰਨ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਆਵੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਬੇਤੁਕਾ ਜਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਦੀ**

ਮਿਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਈ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ, ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ, ਆਦਿ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ 31 ਜਨਵਰੀ, 1988 ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ 30 ਜੂਨ, 1988 ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ, ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਤਰਕਹੀਣ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

24. **ਸੁਧੀਰ ਕੁਮਾਰ ਜੈਸਵਾਲ** (Supra) ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸੇਵਾ/ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਯੋਗਤਾ ਹਰ ਸਾਲ 1 ਅਗਸਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 1 ਅਗਸਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਲਾਨਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਤਾਰੀਖ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

---

[13] (1994) 4 SCC 212

[14] (2001) 9 SCC 356

[15] (2009) 3 SCC 35

XXXXXX

"5. ਲੁਈਸਵਿਲੇ ਗੈਸ ਐਂਡ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਕਲੇਲ ਕੋਲਮੈਨ [277 US 32: 72 L Ed 770 (1927)] ਵਿੱਚ ਹੋਮਜ਼, ਜੇ ਨੇ ਅੰਤਿਮ ਤਾਰੀਖ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬਾਰੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਨਿਰਧਾਰਨ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜਬ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਚੌੜਾ" ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋਮਜ਼, ਜੇ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰਨ ਮੈਚ ਵਰਕਸ [(1975) 1 SCC 305: AIR 1974 SC 2349] (ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤਾਰੀਖ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਚੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕਾਰਨ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਆਵੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਬਿੰਦੂ ਜਾਂ ਰੇਖਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਗਣਿਤਿਕ ਜਾਂ ਤਰਕਸੰਗਤ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ।

6. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਡੀ.ਜੀ. ਗੌਸ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ [(1980) 2 SCC 410: AIR 1980 SC 271] ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਮਜੀ ਪ੍ਰਸਾਦ [(1990) 3 SCC 368] ਵਿੱਚ ਵੀ ...

7. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਵੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿਰਫ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ...

8. ... ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 3 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅੰਤਿਮ ਤਰੀਕ 'ਚ ਬਦਲਾਅ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਅਤੇ ਸਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਢਲੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਟੈਸਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੰਕ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ, ਜਿਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੰਕ, ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ 1 ਅਗਸਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਤੱਥ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਯੂਨੀਅਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ 1 ਅਗਸਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੁੱਢਲੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 1 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਤਾਰੀਖ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜਬ ਅੰਕ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ" ਜਾਂ ਇੰਨਾ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵਾਲਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

XXXXXX

623 ਹੀਰਾਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਹੋਰ[ਡਾਕਟਰ ਧੰਨਜਯ ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

25. **ਸ਼ਿਵਬਚਨ ਰਾਏ** (Supra) ਵਿੱਚ, ਸੰਘ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੋਲਟਰੀ ਬ੍ਰੀਡਿੰਗ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 31 ਮਈ 1990 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟ ਦੇ ਨਾਲ 35 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

"6. ...**ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੋਈ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ।** ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤਹਿਤ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਮਰ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇ ਜਾਂ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇ ਕਿ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੋਈ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਜਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਛੋਟ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਕੋ ਇਕ ਅਧਾਰ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ, ਉਹ 1976 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਨਿਯਮ ਸਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਛੋਟ ਦੀ ਹੱਦ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਨਮਾਨੀ ਦਾ ਕੋਈ ਚਾਰਜ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਢਿੱਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਧਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਢਿੱਲ ਦੀ ਹੱਦ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਢਿੱਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਮਨਮਾਨੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

26. **ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਅਗਰਵਾਲ** (Supra) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੋਜ ਪਰਿਸ਼ਦ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਖੋਜਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਯੋਗ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਕੋਲ 2 ਮਈ, 1997 ਨੂੰ 15 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਖੋਜ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਲੋੜ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਖੋਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 13 ਸਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, 15 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਅਤਿ ਅੰਤਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵਜੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਇਸ

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਖੋਜਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਰਸਤਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਖੋਜਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ 13 ਸਾਲ ਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

XXXXXX

"29." **ਰਾਜਾ" ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਤਰਕਸੰਗਤ ਗਠਜੋੜ ਹੈ।** 2-5- 1997 ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਰੀਖ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਤਾਰੀਖ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਾਰੀਖ ਚੁੱਕ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵੀ ਚੁੱਕ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਪਟਵਾਲੀਆ ਨੇ ਸਹੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, 2-5-1997 ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਵਜੋਂ ਚੁਣ ਕੇ, ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ 'ਚ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

30. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। **ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਕੋਲ ਇੱਕ ਚੋਣ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ**

ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਰੀਕ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਕ ਹੋਰ ਤਾਰੀਖ ਵਧੇਰੇ ਢੁਕਵੀਂ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਆਪਣਾ ਮੌਕਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗੁਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਖਤਰੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਅੰਤਿਮ ਤਾਰੀਖ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਚੰਗਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

27. ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਜਵਾਬ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ 48 ਸਾਲ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 12 ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਮਰ 35 ਸਾਲ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਸੀਮਾ 45 ਸਾਲ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਾਖਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ 48 ਸਾਲ) ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਉਸ ਸਾਲ ਦੇ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੰਧਤ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਨਿਯਮ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਰਲੀ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ

ਉਮਰ 35 ਸਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਉਮਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਆਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅੰਤਿਮ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨੀਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਲਈ ਉਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਲਦੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

XXXXXX

625 ਹੀਰਾਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਹੋਰ[ਡਾਕਟਰ ਧੰਨਜਯ ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

28. ਸਾਨੂੰ ਭੇਦਭਾਵ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਬਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਹੈ. ਉਮਰ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਨਵਰੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵੇਂ ਅੰਤਿਮ ਤਾਰੀਖਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 233 (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ 45 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਸੀਮਾ, ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, 48 ਸਾਲ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼, ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ HJS ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਲਈ ਉਮਰ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

29. ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਉੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਭੇਦਭਾਵ ਜਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਨਿਯਮ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸੈੱਟ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਡਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭੇਦਭਾਵ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਡਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

30. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 8 ਅਤੇ 12 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 8 ਅਤੇ 12 ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

31. ਵਿਕਲਪ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਜਾਰੀ ਅੰਤਰਿਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 142 ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਨਤੀਜੇ ਐਲਾਨਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

XXXXXX

32. ਅਸੀਂ ਉਸ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹਾਂ। ਇਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਉਮਰ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ

ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਉਮਰ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਯੂਪੀ ਉੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸ਼ਾਸਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

33. ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ **ਸੰਦੀਪ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੁਆਰਾ**[16] 19 ਜੁਲਾਈ, 2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 142 ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਨਤੀਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਲਾਨੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਲਈ ਤੋਲਿਆ ਸੀ।

34. ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਬੈਚ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ HJS ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਮੌਕੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਦੇਣ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਗਲਤ ਹੈ।

35. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi